

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
dnevna izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2. vrsti oglasni
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Dlr
a. Pr. večim g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisno se ne uračajo, neuradni
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Celovcu
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Demisija pete Seiplove vlade

(Od našega rednega dopisnika.)

Na Dunaju, 4. aprila.

Včeraj je dr. Seipel iznenadil celo naj-
ožje prijatelje z demisijo svoje — pete vlade.
Česar popoldne nihče še slutil ni, je moral
takoj popoldne sprejeti ministrski svet na
znanje. Na predlog podkanclerja pa se je ce-
lokupna vlada izrekla solidarno s svojim kan-
clerjem in je podala polno ostavko. Kmalu
na to je Zvezin predsednik demisijo sprejel

Naravno je, da se v vsem časopisju po-
navlja dvojje vprašanje: Zakaj ta demisija, —
in: Kaj pa zdaj?

Glavni delež na tej nepričakovani demisiji
imajo pač socialni demokratje, ki pa se ne
morejo radi tega ponašati, da so oni vrgli
Seiplovo peto vlado. Vzroki so še drugod in
morda — tehtnejši »Slovenec« je redno in
stvarno poročal o volitvah v Nationalrat in
Bundesrat leta 1927, ko je Seipel postavil
svojo Einheitsliste v družbi z Vsenemci

Ali je bila ta Einheitsliste srečna misel.
Je sporno vprašanje, in dr. Seipel je že krepko
dovomil o tem ter je grozil, da je v prihodnje
najbrže ne bo več. Dejstvo je, da so Vsenemci
v zvezi s Seiplom ohranili svoje zadosti tepo
posestno stanje, dočim danes vsakdo ve, da
bi v samostojni borbi dobili največ tri man-
date. — Socialni demokratje so šli v volilno
borbo pod praporom: zaščita najemnikov.
Dr. Seipel se je zbal tega demagoškega ščita
najhujših nasprotnikov in je tudi on proglasil
nekako isto devizo: Mieterschutz gesichert
— wählet Einheitsliste! Rezultati so znani
Dr. Seipel z Einheitslisto ni priboril večine
da je moral za sestavo večine in vlade pri-
tegniti še Landbundovce, ki so v vsakem vo-
lilnem boju njegovi najnevarnejši nasprotniki,
kajti 95 odstotkov volilcev so bivši pristaši
krščansko-socialne stranke. Tako je nastala
večina in vlada meščanskega bloka, ki ni bila
vedno tako trdna in zvesta za Seiplom, kar je
tudi eden povodov sedanji demisiji.

Prvi viden razlog za demisijo je torej
ravno ta zaščita najemnikov. Landbundovci
imajo v svoji sredi voditelja organizacij hišnih
gospodarjev, Nationalrata Pistorja, ki ni dal
miru, dokler ni pridobil Seipla za odpravo
Mieterschutza. Naravno, da je s tem naletel
na divji odpor socialistov, ki so imeli in imajo
ravno v tem najuspešnejše orožje v rokah, ko
prijemajo Seipla za besedo o »Mieterschutz
gesichert«. — Ko je Seipel končno predložil
v Nationalratu načrt zakona o novelizaciji
zakona o zaščiti najemnikov, je izzval naj-
srditejšo borbo celotne opozicije, tako da je
bilo kmalu jasno, da po tej poti ne pridejo
nikamor naprej ne s tem zakonom ne z dru-
gimi, ki so še bolj nujni in potrebni. Zato se
je dr. Seipel v decembru približal socialistom
in sklenil z njimi sledeči pakt: Izvoli se iz
glavnega najemniškega odseka pododsek, ki
mora v tem vprašanju doseči kompromisno
rešitev. — Upal je na vpliv raznih koncesij,
ki jih je hotel dati za razne delavske zahteve
na socialnem polju. — Dalje pravi pakt: Ako
pa se ne doseže taka rešitev, tedaj se glavni
odsek niti ne skliče več in predloga je pro-
padla. — Kompromisa ni, a Seipel je bil pred
alternativo, da prelomi pakt s socialisti, kar
bi pomenilo revolucijo. — ali pa se zameri
Landbundovcem in vsem pristašem gibanja
proti zaščiti najemnikov. Po Veliki noči bi se
imel odločiti. Da se mu ni treba odločiti, je
podal demisijo.

Drugi razlog za demisijo, ki je v zvezi s
socialisti, so tako zvani »Grundsatzgesetz«.
— Znan je spor z dunajskim deželnim zborom
radi kompetenc dunajske policije. Ponovni
zakon, sklenjen v deželnem zboru, je državno
sodišče na vladin veto potrdilo, samo s to
razliko, da stopi v veljavo, ako v pol letu
Nationalrat te zadeve ne uredi s temeljnim
zakonom. Tak zakon bi pa moral biti v tem
slučaju sklenjen do 29. maja t. l., kar je pa
brez pristanka socialistov povsem nemogoče

Socialni demokratje so pa čisto hudo-
mušni in rečejo marsikaj, kar ni treba vselej
preresno jemati. Tako so začeli ob vsaki pri-
liki naglašati, da so pripravljene stvarno v
marsikakem vprašanju razpravljati, ali — z
dr. Seiplom ne.

Pa še eno krivdo imajo socialisti, namreč
to, da se je Seipel hotel umakniti, ker hoče
morda preprečiti z velikim uspehom insce-
rirano izstopno gibanje iz katoliške cerkve —
Socialisti so dobivali iz svojih mas veliko od-
padnikov, ki so navadno utemeljevali svoj
odpad na ta način, da nočejo pripadati cer-

Cerkveni zakon ostane

Komisija praviških strokovnjakov se izrekla za cerkveni zakon - Pomembna izjava prof. Arandje-
loviča - V vsej državi bo uveden državljanski zakonik, kakor velja sedaj v Sloveniji

Kakor vse kaže, je že rešeno vprašanje, ali
naj velja v Jugoslaviji cerkveni ali civilni za-
kon. Komisija praviških strokovnjakov, ki je bila imenovana,
da prouči to vprašanje, ker ni moglo v tem
vprašanju priti v vrhovnem zakonodajnem sve-
tu do soglasja, je končala svoje delo in se iz-
rekla za cerkveni zakon

V tej komisiji so bili: od belgrajske uni-
verze profesorji: Perič, Arandjelović, Nestoro-
vič in Spasojevič, od zagrebske univerze dr.
Maurovič, od ljubljanske univerze pa dr. Goj-
mir Krek. Nadalje sta bila člana komisije še
odvetnika Petkosič in Tadič.

Debata v komisiji je bila o tem važnem
vprašanju dolgotrajna in zelo zanimiva. Pred-
loženi so bili v vsem trije predlogi: 1. cerkveni
zakon naj bo obligaten, 2. uvede naj se fakul-
tativen zakon, da se lahko vsak poroči cerkve-
no ali civilno in 3. da se uvede civilni zakon.

Zmagalo pa je stališče, da je treba z ozi-
rom na tradicije našega naroda ohraniti cer-
kveni zakon in da se uvede civilni zakon samo
kot izjema za slučaj, da gre za zakon med pri-
padniki dveh različnih ver. Ker je jasno, da
bo to stališče pravih strokovnjakov merodaj-
no za mnenje vrhovnega zakonodajnega sveta,
smemo že danes reči, da bo v Jugoslaviji cer-
kveni zakon ostal.

Prof. dr. Dragoljub Arandjelović, ki je bil
član te komisije in ki je tudi član vrhovnega za-
konodajnega sveta, je označil dopisniku »Po-
litike« svoje stališče in neposredno s tem tudi
stališče komisije v glavnem tako-le:

Glede oblike za sklenitev zakona se popol-
noma strinjam z mišljenjem g. prof. Šiloviča.

(Šilovičevo pomembno izjavo je »Slovenec« že
objavil. Op. ured.) Prof. Šilović je zelo lepo
podal razloge, ki govorijo za cerkveni zakon,
ker tako zahtevajo interesi ohranitve rodbine.
Država, ki predpisuje obliko zakona, mora pač
v prvi vrsti skrbeti za to, da se čimbolj ohrani
in utrdi rodbina, iz katere se rode otroci.

Današnja mladina v velikem delu ne razu-
me vedno resnosti zakona. Čisto se pozablja,
da pomeni zakon zajednico za vse življenje.
Radi teh lahkomišljenih nazorov pride dosti-
krat do ločitve zakona, pri čemur trpe največ
otroci.

Cerkveni zakon jamči v večji meri za so-
lidnost zakonske zveze. Zakon kot cerkveni za-
krament opominja soproge, da niso sklenili le
običajno pogodbo, ki se sklepa vsak dan, tem-
več da so sklenili zvezo, ki je mnogo več, ko
pa običajna pogodba.

Pravniška komisija, ki izdeluje državljans-
ki zakonik, se je z večino izrekla za to, da se
sprejme cerkvena oblika sklenitve zakona in da
naj velja civilni zakon le v sili, v onih slučajih,
če cerkev ne bi hotela izvršiti poroke iz razlo-
gov, ki jih država ne priznava kot zakonske
ovire.

Za katero stališče se bo izrekla vlada, ne
vem. Ker pa odvisi od tega vprašanja izdelava
onega dela državljanskega zakonika, ki je v
zvezi z rodbino (odnošaji soprogov, staršev in
otrok itd.), se bo vlada morala odločiti, kakšna
navedila bo dala v tem pogledu komisiji, da
more potem ta dovršiti delo na rodbinskem
pravu in s tem tudi delo na splošnem držav-
ljanskem zakoniku.

Rodbinsko pravo bo z novim državljans-
kim zakonikom urejeno tako, kakor je urejeno
v avstrijskem z novelami od leta 1914, 1915 in
1916 in kakor velja sedaj ta zakon v Sloveniji
in Dalmaciji. V tem zakoniku je dobro urejeno
medsebojno razmerje med soprogi, odnosno
med starši in otroci in položaj nezakonskih
otrok in obratno. Po tem zakoniku je dopušte-
no dognati nezakonskega očeta, istočasno pa
je zaščiten tudi nezakonska mati za porodni-
ške in vzdrževalne stroške za otroke. Če se to-
rej ta zakon sprejme, bo položaj nezakonskih
otrok in mater zadostno zasiguran.

Kakor hitro bo v načelu rešeno vprašanje
oblike zakona, potem bo splošni državljanski
zakonik kmalu gotov, ker je treba izdelati samo
še splošni del in rodbinski zakon. Potem bomo
imeli dober državljanski zakonik za vse državo

O zakonski krizi, ki da danes obstoji, je
dejal prof. Arandjelović, da je to posledica raz-
ličnih vzrokov. Treba pa jo je rešiti na ta na-
čin, da se dvigne čut odgovornosti do sebe,
rodbine in države. Mladina mora razumeti, da
je rodbina tista celica, na kateri počiva ves dr-
žavni organizem in da je zakon resna dolžnost,
ki jo sprejmejo na sebe zakonci in da ni samo
skupnost, da se zadosti trenutnim zahtevam.

Ko bo ta zavest prodrla in zmagala, po-
tem bo tudi konec zakonske krize in potem
smemo upati, da bo postavljen zakon na ono
solidno podlago, na kakršni je bil v našem na-
rodu preje.

V ta namen pa je potrebno sodelovanje
rodbine, šole in vse naše družbe, a ravno tako
tudi tiska, ki more s svojo frivilno vsebino
omajati temelje zakonske sreče.

Redukcija uradništva bo obsežna

Do sredi meseca bo izoblikovana nova državna uprava

Belgrad, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Danes so
imeli v vseh ministrstvih ministri važne konfe-
rence z načelniki in ravnatelji. Posvetovali so
se s posebnimi komisijami, ki so sestavile
predloge, kako naj se ministrstva preosnujejo,
kateri oddelki naj se ukinejo oziroma spojijo,
in kakšna navodila naj se dajo posameznim
enotam.

Za jutri je ministrski predsednik pozval
ministre s poročevalci na skupno sejo, ki se
bo vršila v prostorih zunanjega ministrstva,
kjer je zboroval vrhovni zakonodajni svet.
Plod tega skupnega posvetovanja bo skupna
uredba. Do 15. aprila pa se izdajo pravilniki
za posamezna ministrstva.

Kak bodi novi civilno
pravdni red

Belgrad, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Dne 8.
aprila se sestane v pravosodnem ministrstvu
strokovni svet juristov za pretres novega ci-
vilnega pravnega reda. Ta načrt je že dolgo
pripravljen in je bil predložen že bivši na-
rodni skupščini, ki ga pa ni obravnavala. —
Prvotni načrt je temeljil na avstrijskem civil-
nem pravdnem redu ter je imel vse vrline
moderne zakonodajne tehnike. V teku obr-
avnave pa se je v njem marsikaj spremenilo,
zlasti na pritisk srbskih pravnikov, ki so ho-
teli vanj spraviti nekaj elementov srbskega
civilnega pravnega reda. V tem oziru so
bile najbolj sporne tiste točke, ki se nanašajo
na dokazilno postopanje. V Srbiji jemljejo
namreč sodišča kot polnoveljavni dokaz do-
kazovanje prič za stvari, ki dosegajo vrednost
200 Din. Nad to vsoto pa veljajo kot dokaz
samo javno pravne listine.

Dokazovanje prič bi šlo do vrednosti
2000 Din. V višjih skupinah bi se dokazovanje
dopustilo le, če stranka to zahteva in se
druga s to strinja.

kvi, katere prelat je dr. Seipel. — Prihajali
so že v javnost glasovi, da visoki cerkveni
krogi postajajo pozorni na to gibanje in da
pritiskejo na Seipla, naj se umakne in ne
daje s svojo osebo povoda za tako propa-
gando. Po informacijah na merodajnem mestu
morem zagotoviti, da se cerkveni krogi
niso vmešavali v te homatije, da pa je Seipel

Glede bodoče državne uprave in njenih
posledic smo zvedeli tele podrobnosti: S 15.
aprilom se bo vsa uprava izoblikovala. Nato se
bo intenzivno pričelo delati na tem, da se ti
ukrepi izvedejo. Posebno je treba pokazati,
koliko ljudi bo potrebno za dobro delovanje
državnega aparata. Že večkrat smo naglasili,
da redukcija uradništva še ni izvršena in da
je z njo računati po proračunu, s katerim je
v zvezi zakon o vrhovni državni upravi. Te
naše informacije se danes potrjujejo. Zatrtilo
se je, da pride do splošne redukcije uradni-
štva šele po 15. aprilu. Ta redukcija bo zelo
obsežna, tako v višjih kakor v nižjih enotah.
Te redukcije bodo prizadele vsa ministrstva,
česarvno ne vsa v enaki meri.

Strokovni svet se bo vrnil k prvotnemu
načrtu in odstranil uredbe, ki so našemu
svetu popolnoma tuje in ki otežkočujejo so-
diščem razsojanje po svobodnem prepričanju
in iskanje materijelne resnice.

Glavna določba tega zakona je, kakor je
v avstrijskem zakonu, ustni pretres, dočim so
v srbskem aktu strank samo akti priprave ust-
ne obravnave. V predmetih do 10.000 Din bo
razsojal sodnik - posameznik okrajn. sodišča,
od 10 do 30.000 Din sodnik-posameznik okrož-
nega sodišča, nad 30.000 Din pa senat trojice
okrožnega sodišča.

Zakon o zavarovanju rudarjev

Belgrad, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Zakon
o zavarovanju rudarskih delavcev je gotov.
Po zatrdilu novega glavnega ravnatelja ljub-
ljanskega univerzitetnega profesorja Gostiše,
bo dober. Vendar se bodo pod njegovim vod-
stvom izvršile še nekatere spremembe v ti-
stem delu, kjer govori zakon o rudarjih v slo-
venskih revirjih. Ing. Gostiša bo te dni skli-
cal posebno konferenco, na kateri se bo
končno redigiral rudarski zakon. Na to kon-
ferenco so povabljeni tudi lastniki zasebnih
rudnikov in državnih oblasti.

Sam iz sebe upošteval tudi ta razlog za svojo
demisijo. Zato je hotel odstopiti le sam, da
ostane vlada in dosedanj sistem, umakne se
le »kamen izpod noge«, da bi ga kdaj ne pekla
vest.

Najgloblji vzrok pa so borbe v lastni
stranki in nesolidarnost vladnega bloka. Kaj
bo, nihče še ne ve.

A. G.

Dr. Maček obsojen

Zagreb, 5. apr. (Tel. »Slov.«) »Svobodni
glas« prinaša vest, da se je včeraj vršila pred
sodnim stolom razprava proti dr. Vlad. Mačku,
Juraju Krnjeviću in Juraju Torpiću, odgovor-
nemu uredniku »Doma« na tožbo državnega
pravništva radi prestopkov zoper tiskovni
zakon. Dr. Maček je bil obtožen radi neke
izjave, ki je bila natisnjena po 6. januarju 1929.
Krnjevič radi nekega članka v »Domu«. Tor-
pič je odgovarjal kot urednik »Doma« in »Na-
rodnega vala«. Razsodba je bila sledeča: dr.
Maček in Krnjevič na 14 dni zapora (1 leto
pogojno), Torpič na 1 mesec (1 leto pogojno).
Zoper odmero kazni so se vsi trije pritožili

Belgrajske vesti

Jakob Jeran, starešina okrajnega sodi-
šča v Kočevju, je premeščen na okrajno so-
dišče v Kozje kot predstojnik. Dosedanji
predstojnik dr. Lavrenčič pa v istem svojstvu
v Kočevje.

Za vodnega mojstra v hidrotehničnem od-
delku, sodišče Celje, je imenovan Josip Ple-
teršnik v Mariboru.

Belgrad, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) V Bel-
gradu se mudi profesor statistike v Frank-
furtu dr. Žizek. L. 1920. je predložil načrt
statističnega urada. Ko je prišel l. 1921. na-
zaj, ni videl od tega ničesar izpeljati. Zato
je predložil tri nove predloge, ki se tudi niso
izpeljali. Sedaj se zagotavlja, da bo šlo v
redu.

Stanje vojvode Stepanoviča, ki biva v
Čačku, je nevarno

Zdravstveno ravnanje se je ustano-
vilo v socialnopolitičnem ministrstvu. Načeluje
mu dr. Štampar.

Zagrebske vesti

Zagreb, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Glede
natakarja Ožaniča je bilo sklenjeno, da se
preda državnemu sodišču. Nocoj je bil skupno
s Šmidom, ki je obtožen radi dogodkov 1. de-
cembra, odpeljan v Belgrad. V zvezi z do-
godki od 1. decembra je sodnik državnega
sodišča dr. Kavčič zahteval, da se napravi
ogled na licu mesta. Komisija je ta ogled vče-
raj popoldne izvršila. Obenem so se napra-
vili fotografski posnetki.

Mednarodni kongres psihologov se bo vr-
šil prihodnji teden v Zagrebu.

Kipar Meštrovič biva v Splitu in dela kip
znanega arheološkega učenjaka msgr. don Fran-
ja Bulića.

Novosadska vremenska napoved. Po ve-
čini oblačno. Zmerni severni vetrovi. Tempe-
ratura se bo znižala.

Dr. Martin Ehrlich - umrl

Celovec, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes je umrl tu odlični slovenski koroški duhovnik prelat dr. Martin Ehrlich, brat vseučiliškega profesorja dr. Lamberta Ehrlich. Pogreb bo v nedeljo popoldne v Celovcu. R. I. P.!

Vlad. Pušenjak:

Državni proračun

II. Drugi proračun za l. 1929.-1930.

Sedanja vlada je izdelala nov proračun ki je po temeljitem pretresu v ministrskem svetu stopil dne 1. aprila v veljavo. Proračun znaša 12 milijard 464.474.912 Din in je za 305.753.845 Din večji ko proračun vlade, kateri je predsedoval dr. Korošec ter za 884 mil. 308.830 Din večji ko za leto 1928.-29. od skupščine odobreni proračun, ki je bil v veljavi do 31. marca 1929. Vlada je bila radi nezadostnih kreditov v odobrenem proračunu prisiljena zahtevati naknadne in izredne kredite v višini 471.639.909 Din, s čemer je proračun narasel na 12.051.758.991 Din. Novi proračun je za 412.715.921 Din večji ko proračun za preteklo proračunsko leto z naknadnimi in izrednimi krediti vred.

1. Državni izdatki.

Kar se tiče državnih izdatkov, se je fin. minister držal glede sestave proračuna smerne prejšnje vlade. Izrečno se poudarja, da se mora opustiti gospodarstvo z letničnimi dogovori, kar se je vršilo prva leta po prevratu, ker se nikakor ne more dovoliti fin. ministru, da dela sam na svojo pest, brez znanja in odobrenja merodajnih činiteljev dolgevo.

Proračun mora biti realen (stvarni) je glavno načelo vsake zdrave državne finančne politike. Zalibog se to načelo ni uvaževalo pri proračunih prejšnjih let. Nedovoljni krediti posameznih ministrstev so se kratkoročno reducirali brez ozira na stvarne potrebe zgolj iz razloga, da se doseže — na papirju proračunsko ravnovesje. Prejšnja vlada je pokazala resno voljo priti do realnega drž. proračuna, sedanja vlada je šla še nekoliko dalje. Radi tega stremjenja ni bilo mogoče zmanjšati državnega proračuna, kakor so to meseca februarja naznanjali razni časopisi. Zmanjšanje državnega proračuna bo mogoče le tedaj, če se sprejme zakon o vrhovni drž. upravi (kar se je med tem zgodilo), ki bo reducirati, oziroma spojiti preveliko število ministrstev in oddelkov v ministrstvih, če se potem splošne upravne reforme poenostavi in zboljša državna uprava, če se temeljito reformira zakon o državnem računovodstvu in če se izvrši komercializacija drž. gospodarskih podjetij.

Krediti so razdeljeni tako-le:

	Vse v milijonih Din	
Vrhovna drž. uprava	266.7	(za 25.9 več ko v prvem proračunu)
penzije	1127.3	(+ 95.6)
drž. dolgovi	895.4	(+ 37.4)
pravosodno ministrstvo	324.5	(+ 48.5)
prosvetno ministrstvo	809.5	(+ 64)
ministrstvo ver	106.5	(- 4.8)
ministrstvo notr. zadev	586.6	(+ 43.7)
ministrstvo nar. zdravja	190.1	(+ 73.5)
ministrstvo zun. zadev	165.6	(+ 0.2)
finančno ministrstvo	380.8	(+ 22.8)
vojno ministrstvo	2428.5	(+ 479.9)
gradbeno ministrstvo	267.8	(+ 93.8)
železniško ministrstvo	99.6	(+ 21.1)
kmetijsko ministrstvo	99.3	(- 29.1)
trgovsko ministrstvo	56.0	(+ 8.7)
ministrstvo soc. politike	29.7	(+ 0.2)
ministrstvo agr. reforme	37.0	(+ 27.7)
budžetski rez. krediti	74.0	

Za drž. gospodarska podjetja so določeni sledeči krediti, in sicer v resoru:

ministrstva prosvete	26.0	(nesprem.)
ministrstva nar. zdravja	55.4	(+ 12.7)
ministrstva financ	795.2	(+ 73.8)
železniškega ministrstva	2698.7	(+ 132.3)
poštne ministrstva	387.8	(+ 6.4)
kmetijskega ministrstva	88.1	(nesprem.)
min. šum in rudnikov	452.2	(+ 13.3)
trgovine in industrije	14.4	(+ 0.1)

Kakor je iz navedenih števil razvidno, je sedanja vlada v drugem izdani proračuna za l. 1929.-30. povišala iste kredite ko prejšnja vlada in sicer dotacijo za samouprave, kredite za pokojnine, kredite za izplačilo drž. dolgovi, kredite za izvedbo sodniškega zakona in za druge potrebe sodišč, za reorganizacijo finančne stroke, za izvedbo katastra, za potrebe železnice, za obratne stroške in mezde delavcev v rudnikih itd. Posebej se mora poudariti, da so znatno povečani krediti gradbenega ministrstva, katerega krediti so bili v prvem proračunu premajhni.

Mednarodna konferenca za mednarodni tovarni promet se je danes pričela v Splitu. Na dnevnem redu so bila obča pravila za mednarodni tovarni promet. Današnja seja se je končala ob 12 in se bo nadaljevala jutri. Konferenca se udeležuje 61 delegatov: 7 iz Jugoslavije, 11 iz Nemčije, 5 iz CSR, po 3 iz Švice, Romunije, Avstrije, 2 iz Holandije, 7 iz Italije, po 1 iz Danske, Belgije, Grčije, po 6 iz Madjarske in Poljske. Konferenca bi imela trajati pet dni. Seje se bodo vršile dopoldne, popoldne pa izleti.

Uspešna pogajanja za rešitev avstrijske krize

Delovni program opozicije - Izvedena bo notranja razorožitev - Postopna odprava stanovanjskega zakona

Dunaj, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Razgovori, ki jih je vodil domnevani bodoči zvezni kancler, krščansko-socialni predsednik narodnega sveta in bivši finančni minister dr. Görtler s socialnodemokratsko stranko, so že prinesli razčiščenje zahtev opozicije za delovni program, katerega ima do konca leta izvršiti narodni svet in nova vlada. Ta program se sklada obenem tudi z zahtevami velenemcev, katerim se je obljubilo, da se ne bodo načela nobena kulturna vprašanja ter da se bo v vojski kakor tudi v orožništvu in policiji in sploh v vsej upravi izvedla sistematična depolitizacija.

V prvi vrsti gre torej za notranjo razorožitev, kar pomeni tudi, da v bodoče vlada ne bo več podpirala Heimwehra in da bodo tudi socialni demokrati izvršili razorožitev pri Schutzbundu, kar so sami predlagali, če se izvede vzajemno. Nameravana nadaljnja izgraditev ustave bo pred vsem uredila ljudsko glasanje.

S posebnim ozirom na socialne razmere najemnikov in na potrebe občin za zidanje stanovanjskih hiš se bodo začela nova pogajanja za postopno odpravo zakona o zaščiti najemnikov, pri čemer se misli v pozni jeseni na nove volitve, če bi navzlic obojestranski dobri volji sporazum ne bil mogoč.

Zvezni kancler dr. Seipel je v svojem poslovnem govoru omenjal pomemben skok naprej, ki ga je treba storiti. S tem je napovedal, da naj njegov odstop in osebna izključitev omogoči odstraniti notranje napetosti. On sam je s tem morda izrazil prepričanje, da je skok na levo potreben zato, da se izvrši pomemben skok naprej. Dalje bo morala nova vlada stremeti za tem, da izvede mednarodno posojilo in da do konca leta zagotovi tudi državni proračun za l. 1930. Na ljubo velenemcem se bo razpravljalo tudi o novem volivnem zakonu v svrhu boljšega varstva malih strank. Nerešeno je še vprašanje, ali bodo zastopniki krščansko-socialne stranke, ki se bodo sestali na Dunaju

še v ponedeljek in torek, sprejeli ta program dr. Görtlerja.

Notranji vzroki demisiije

Dunaj, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Med vzroki, zakaj se je dr. Seipel odločil, da odstopi, se navaja tudi notranja borba v krščanski socialni stranki sami. Prav za prav je to glavni oziroma najjačji vzrok njegove demisiije. Namignilo se mu je od gotovega dela stranke, da je njegova intransigencija, v katero je radi presne zveze z meščanskimi strankami zašel, ojačevala brez potrebe socialistično opozicijo. Najbolj je levo krilo stranke zamerilo kanclerju, da je po njihovem mnenju preveč favoriziral nacionalistično gibanje t. zv. Heimwehr. Predsednik dunajske frakcije krščanskih socialcev, obenem delavski voditelj Kunschak je javno nastopil proti naraščajoči predrznosti Heimwehrovcev pod sedanjim režimom. Tudi krščansko-socialni poslanec Guresch, deželni glavar Nižje Avstrije, je bil za to, da se heimwehrovsko gibanje bolj omeji. Na drugi strani so proti kanclerju nastopili pangermanci, ki hočejo svobodomiselnost reformo zakonskega prava, odpravo konfesionalnega šolstva na Gradiščanskem in so kanclerju hudo zamerili priznanje katoliške univerze v Solnogradu.

Ceški komentarij

Praga, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Češkoslovaški tisk se še vedno obširno bavi z avstrijsko vladno krizo. »Lidove Noviny« smatrajo fašističen prevrat za neverjeten. Vendar pa je Heimwehr postala odločilen političen faktor, ki bi utegnil morda poseči v krizo celo preko vlade dr. Seipela. Socialni demokrati pa bodo vodili realno politiko, če ne bi z vztrajanjem pri svojem dogmatičnem stališču olajšali fašističen prevrat. Krščansko-socialni nemški listi se bojijo, da bo prišel nov rdeči val, ali da bo vprašanje »Anschlusa« postalo bolj aktivno, in se pritožujejo, da so merodajni krogi inozemstva izpodkovali avtoriteto dr. Seipela.

O čem se je razpravljalo v Florenci

Rim, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) O sestanku Mussolinija z Chamberlainom v Florenci zavzema danes stališče tudi zaupnik palače Chigi Virgilio Gaida. Po njegovih izjavah je Chamberlain sam dal iniciativo za sestanek. Govorila sta o reparacijah, o katerih sta Anglija in Italija itak že dolgo časa edini v tem, da je treba pod ves ta problem napraviti končno črto. Kar se tiče razorožitve, ima Italija močnejšo pozicijo radi svoje znane izjave, da sprejme vsak, tudi najmanjši kontingent čet, če bi vse države postopale po enakem načrtu. Predvsem pa je Chamberlainu za to, da končno odpravi s sveta latentni konflikt med Italijo in Francijo. Tudi z drugih informacij je znano, da je Francija pred enim mesecem stavila predloge, na katere Italija doslej ni dala nobenega odgovora. Razgovori s Francijo tudi niso dopuščali dosti možnosti za razpravo, vsebovali so francoske skrajne koncesije, in sicer semo dobrohotno korekturo meje med Tunisom in Tripolitanijo, zato pa zahtevalo, da se Italija odreče narodnosti italijanskih priseljencev v Tunisu. Na te pred-

loge bi imela Italija odgovoriti samo z da ali ne. Gaida izvaja: Mussolini je Chamberlainu, kakor se zdi, obljubil, da bo dal odgovor. Italija pa želi temeljnega in odločilnega razčiščenja francosko-italijanskih odnosov z vpoštevanjem pravičnosti, predvsem glede nekaterih vprašanj, ki izvirajo iz zvezne pogodbe iz likvidacije vojne. To izjavo je razumeti tako, da zahteva Italija od Francije kolonialne kompenzacije, katere ji je Anglija že dovolila in za katere zadnji francoski predlogi ne zadoščajo. Gaida zahteva potem od Francije, da bi manje govorila, in posebno, da bi njeni generali nehali trdit, da Francija noče oddati niti najmanjšega dela svoje kontrole v Sredozemskem morju. Francoski listi naj prenehajo napadati Italijo in sumničati italijansko politiko nasproti drugim državam. Korektura meje v Afriki predstavlja samo nek, ne pa odločilni del italijanskih zahtev. Zdi se, da Chamberlainu kljub njegovim prizadevanjem ne bo lahko mogoče premostiti prepada.

Prihodnji konzistorij

Rim, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Kakor se sedaj doznava, se bo vršil napovedani konzistorij najbrže v drugi polovici meseca maja. Domneva se, da hoče papež v kardinalskem kolegiju ohraniti večino inozemskih kardinalov, da na ta način katoliškemu svetu jasen dokaz univerzalnosti cerkve in njene neodvisnosti. O imenih novih kardinalov še ni nobene gotovosti. Govori se, da bo imenovanih osem novih kardinalov, in sicer štirje

italijanski in štirje inozemski. Inozemski bi bili nadškof v Dublinu Byrne, nadškof v Valenciji Alcado, nadškof v Buenos Airesih Boccato, četrti pa bi bil najbrže iz Severne Amerike. Za papežev nagovor v tem konzistoriju vlada veliko zanimanje radi tega, ker je zelo verjetno, da bo prvič poročal o lateranskih pogodbah in najbrže tudi napovedal bodoče novo sklicanje prekinjenega ekumenskega koncila.

Velika železniška nesreča v Romuniji

20 mrtvih, 59 težko ranjenih

Bukarešt, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer ob sedmih se je pripetila na železniški progi Jassy — Bukarešt pri postaji Bobok težka železniška nesreča. Radi napačne postavitve kretnic je skočil s tira brzovlak Jassy — Bukarešt, pri čemer so se popolnoma razbili lokomotiva, službeni voz in po en vagon I., II in III. razreda. Dosedaj so potegnili izpod razvalin 20 mrtvih in 59 težko ranjenih. Iz Bukarešta in Bucea so takoj poslali pomožne vlake. Večino ranjencev so oddali v bolnico v Buceu. To so večinoma vojaki iz Besarabije, ki so bili na dopustu. Dosedaj so mogli spoznati samo osem ranjencev. Reševalna dela so bila zelo otežkočena radi velikega viharja in temne noči. Postajni uradnik in kretničar sta pobegnila. V Bukareštu vlada veliko razburjenje, ker je to v kratkem času druga velika nesreča.

Kolodvor v Boboku nudi strašno sliko. Železniške tračnice so razdrte na sto metrov daleč. Povsod leže razvaline razbitih vagonov. Pod razvalinami pa so raztreseni deli razmesarjenih človeških teles. V žitnem skla-

dišču na kolodvoru leže mrtva trupla, ki so večinoma tako razmesarjena, da jih ni mogoče spoznati. Zdi se, da so bili nekateri mrličji oropani. Med 49 ranjenci je 37 vojakov, devet moških civilistov in tri ženske. Po nesreči je nastala strahovita panika. Posebno, ker so luči ugasnile in je bila popolna tema. Postajni načelnik je izjavil, da so bile kretnice postavljene prav, toda bile so slabe, izpadli so vijaki in tir radi mraza razpadel. Kretničar in službojuči uradnik sta se vrnila in se predstavila oblastem.

Sprava med Karlom in dinastijo

Bukarešt, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Kakor se čuje, bo v kratkem obiskal še en član kraljeve družine bivšega prestolonaslednika Karla v Parizu Sprava med Karlom in kraljivo-vdovo je prvotno povzročila v liberalnih krogih bojazen, da namerava vlada Mania s tem intrigirati proti regentskemu svetu, ta bojazen pa je sedaj izginila, ker se sedaj smatra spravo za popolnoma privatno rodbinsko zadevo.

Jan Skala v Ljubljani

S snočnim monakovskim brzovlakom je prispel v slovensko prestolico rodoljub in prvoboritelj za pravice lužiških Srbov g. Jan Skala. Na kolodvoru se je zbrala ugledna družba. Zastopniki naših narodnoobrambnih in kulturnih organizacij so v pozdravnih govorih pokazali, kako velike simpatije goji slovenski narod do svojega najmanjšega, zato pa tem bolj draga brata na severu.

G. Jan Skala ostane v naši sredini par dni. Danes ob šestih zvečer bo v Unionu predaval o lužiških Srbih. Opozarjamo na to predavanje in pozivamo občinstvo, da se ga v največjem številu udeleži.

Stanje ozimine

Belgrad, 4. aprila. (Tel. »Slov.«) Ozimina je v celi državi, razen v Južni Srbiji, še dokaj dobra. V Južni Srbiji ji je mraz prizadel do 30% škode. Glavna setev maka je popolnoma uničena. Ze preje je kmetijsko ministrstvo zahtevalo 20 milijonov za žito in za krompir. Da bi se izognila glavni kontroli, ki navadno zadržuje viza za tozadevne akte predolgo, sta predsednik vlade in kmetijski minister brez ozira na glavno kontrolo določila, da državni svet odobri brez viza glavne kontrole nakup semenskega žita. Dosedaj je bila pomoč radi počasnega dela vedno prepozna in ni bila učinkovita.

Kmetijski minister bo jutri odpotoval v Južno Srbijo, kjer bo skupno s svojimi načelniki, ki so proučevali razmere, proučil setve in njih stanje.

Minister je izdal posebno okrožnico, v kateri opozarja na težko zimo, zlasti na setev koruze ter daje navodila, kako in kako žito naj se seje. Po podatkih iz kmetijskega ministrstva je na ozimini bila pozeba ta-le:

Slovenija: pšenica je prestala dobro, 100%, ječmen 70%. Osiješka, bačka, tuzlanska, sremska oblast: Ni bojzani radi posledice pozebe. Zagrebska, primorsko-krajiška, bihaška oblast: Pšenica je dobro prestala Split-ska, dubrovnika, zetska, mostarska, sarajevska, travniška oblast: Pšenica je primeroma dobra. Ječmen je zelo trpel. Oves je popolnoma uničen. Šumadijska, belgrajska, moravska, požarevska, timoška, vranjska, niška, raška, užička, kruševska, veleška in podrinska oblast: Pšenica je trpela 10—20%. Ječmen 20—30%. Rž 10—20%. Domači oves 50—60%, francoski 30—40%, lucerna 30—40%, grah-orica 30—40%, grašek 20—30%. Južna Srbija: Mak popolnoma uničen. Ječmen 50%. Ostalo razmeroma dobro.

† Kardinal Gasquet

Rim, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Kardinal Gasquet je danes popoldne nenadoma umrl na hitri jetiki v starosti 83 let. Za kardinala je bil imenovan l. 1914. in je bil edini zastopnik Anglije v kardinalskem kolegiju. Stanoval je stalno v Rimu in je bil član več pontifikalnih odborov, med njimi v odboru de propaganda fide, za ceremonijalne obrede in za vzhodne cerkve. Za mnoge Američane, ki so obiskovali Rim, je tvoril on cerkveno zvezo.

Kralj Boris v Pragi

Praga, 5. aprila. (Tel. »Slov.«) Bolgarski kralj Boris je bil gost pri predsedniku Masaryku do nocojšnjega večera, ko je odpotoval. Kralj je že dolgo želel, osebno spoznati predsednika Masaryka. Češki listi pišejo, da obisk nima političnega ozadja. Glavni namen obiska kralja Borisa je bil, da intervenira, da se aranžma v koburski zapuščinski zadevi pospeši.

Guerra bo ustreljen

Lisbona, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Po vesteh iz Madrida bo Sanchez Guerra, ki je v zaporu na neki vojni ladji, ustreljen po prekom pravu. Govori se, da je deputacija častnikov pri kralju proti temu protestirala.

Boji v Kini

London, 5. apr. (Tel. »Slov.«) »Times« poroča, da vlada v Sanghaju zmaga na vseh frontah. Tudi poveljnik v Kantonu se je pridružil vladi. General Feng je že začel napad pri Honan-Hupeju in se združil z nacionalno vojsko. Reuter poroča, da je Hankov že padel.

Poljska kriza

Varšava, 5. apr. (Tel. »Slov.«) Pilsudski je pred nekaterimi dnevi posegel v pogajanja o sestavi nove vlade. Kaže pa, da nima mnogo volje za to, da bi sam prevzel vodstvo kabineta, ter hoče vsekakor, da ohrani svojo avtoriteto za načelnejše odločitve. Govori se, da bo Bartel vendarle na posebno željo Pilsudskega zopet prevzel sestavo vlade, kar bi pomenilo, da bi bili izključeni ekstremni protidemokratski častniki in magnatski krogi.

Dunajska vremenska napoved. Nekoliko toplejše in boljše vreme, ki pa bo trajalo samo kratek čas.

„Ukraden mi je dežnik“

tako morajo večkrat ugotoviti tisti, ki raje kupujejo števila in drage dežnike namesto nepremoljivega dežnega plašča trdke DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.